

Referat fra SRY-møte 1 - 2021

Dato: 11.2.2021
Sted: Teams elektroniske møteplattform
Godkjent: 15.4.2021

Til stede:

SRY

Trude Tinnlund, LO
May- Britt Sundal, LO
Per Skau, LO
Aina Helen Bredesen, NHO
Thomas Volden Åse, KS
Eirik Brekken, KS
Tone Beate Engebretsen, KMD
Bente Søgaaard, YS (fra 09.00 – 11.00)
Einar Hanisch, YS (fra 11.00 – 15.00)
Kari Hoff Okstad, Spekter
Astrid M. Sund, UDF (fra 09.00 -10.00)
Terje Skyvulstad UDF (fra 10.00 – 15.00)
Kristoffer Øksnes Arentsen, EO
Anne Tingelstad Wøien, Virke
Tone Horne Sollien, KD

Forfall:

Rebekka Borsch, NHO
Elin Marlen Hollfjord, NFD

Observatører

Anne Hunderi, DIKU
Kristin Evensen, KD

Utdanningsdirektoratet

Karl Gunnar Kristiansen, Udir
Anna Magdalena Solbu Kleven, Udir
Anne Katrine Kaels, Udir

1. Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak

Godkjent.

2. Behandling av vedtakssak

SRY- sak V1-1-21 Godkjenning av referat fra SRY møte 5.11.2020

Vedtak

Referat fra SRY møte 5.11.2020 godkjent.

SRY sak V2-1-21 Videre oppfølging av SRYs rapport Fremragende yrkeskompetanse, inkludering og kvalifisering

Benedikte Sterner innledet kort om rapporten. Rapporten har søkelys på system for FY som evner å kvalifisere, fremfor å ha individfokus.

Det er planlagt en digital seminarrekke til våren. Seminarrekken gjennomføres som webinarer i tidsrommet april -mai, der også leder/nestleder i faglige råd deltar. SRY hadde følgende kommentarer til seminarrekken

Seminar 1: Internasjonalt perspektiv med fokus på internasjonal utvikling

- ✓ Webinaret om internasjonale forhold kan sees som en av innholdselementene, excellence og higher VET.
- ✓ Centres of Excellence er også interessant tema, vi har en skole i Norge som er utpekt som fremragende av EU.
- ✓ Videre blir det diskusjon om innovasjon i yrkesfagene kan være et tema.

Seminar 2: Fremragende yrkeskompetanse, inkludering og kvalifisering – Fokus på system: Har vi riktig balanse i tiltak og gode kvalitetssikringsverktøy i fag- og yrkesopplæringen?

- ✓ Håkon Høst vi innlede om kvalitet i FY. Han inviteres til å orientere om tidligere arbeid og status i dag.
- ✓ Leder og nestleder, samt fagansvarlige i rådene deltar.

Seminar 3: Opplæring i skole og lærebedrift - Hvordan bruke virkemidlene i den praktiske opplærings situasjonen.

- ✓ Innlegg fra aktører i sektor

Rapporten fra arbeidsgruppen er også spilt inn til KD i forbindelse med arbeidet med stortingsmelding om VGO, og det er avholdt møte mellom SRY og KD om samme.

Vedtak

SRY slutter seg til forslag til videre oppfølging av SRYs rapport Fremragende yrkeskompetanse, inkludering og kvalifisering.

SRY sak V3-1-21 Et helhetlig system for rådgivning og karriereveiledning for alle

Arbeidsgruppen har jobbet med rapporten siden våren 2019. Bjørg Eva Aaslid la frem rapporten.

1. *Faget utdanningsvalg* – Gruppen mener det er utfordrende å finne en god form på faget. Gruppen fant et ikke utnyttet potensiale. Bør ha et mer oppdatert kunnskapsgrunnlag om faget. Se også på læreres og rådgiveres kompetanse.
2. *Rådgivere og veileders kompetanse* – Gruppen mener dette er sentralt for å sikre god rådgivning. Behov for å se på dette området på nytt, det er fortsatt ingen kompetansekrav. Mange rådgivere etterlyser også kontinuerlig oppdatering av kunnskap, kunnskapen er ferskvare.
3. *Samarbeid mellom aktører i og utenfor skolen* – Gruppen anbefaler nærmere samarbeid mellom skolen (ungdomsskole og Vgo) og karrieresentre. Lærlinger er en særlig viktig gruppe å ha søkelys på.
4. *Rådgivning og karriereveiledning som hele skolens ansvar* – Gruppen ser potensiale i tverrgående tema «Livsmestring og xxx», samt i faget Utdanningsvalg.

Gruppen har ikke anbefalinger knyttet til hvem som bør følge opp de ulike temaene/utfordringene og videreutvikle kunnskapsgrunnlaget.

SRY mener de fire temaene henger godt sammen og må sees i sammenheng. Det er også viktig å involvere arbeidslivet. Opplæringskontorene kan være aktuelle samarbeidspartnere. Det er ulike regionale variasjoner innen rådgivning og karriereveiledning. Det er derfor viktig med generelle anbefalinger til utdanningsmyndighetene. Rapporten mangler noe beskrivelse av at karriereveiledning står i spenningsfeltet mellom flere oppgaver - det sosialpedagogiske vs karriereveiledning. Utdanningsforbundet har også nylig publisert en rapport om temaet. Formidlingsrådgiver er en nyvinning som også må med i videre arbeidet.

Virke mener det bør innarbeides en anbefaling der det utredes hvordan samarbeidet mellom ungdomsskole, videregående opplæring og fylkesvise karrieresentre inkluderer representanter fra arbeidslivet. SRY sluttet seg til forslaget.

Vedtak

SRY slutter seg til arbeidsgruppens anbefalinger. Arbeidsgruppens rapport og anbefalinger oversendes Kunnskapsdepartementet. Følgende punkt innarbeides i rapportens anbefaling.

- ✓ Det bør utredes hvordan samarbeidet mellom ungdomsskole, videregående opplæring og fylkesvise karrieresentre skal inkludere representanter fra arbeidslivet, f.eks. opplæringskontor eller lignende.

SRY sak V4-1-21 Evaluering av lærlingklausulen

1. januar 2017 trådte forskrift om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter i kraft. Forskriftens formål er å bidra til et tilstrekkelig antall læreplasser for elever i yrkesfaglig utdanning, et tilstrekkelig antall kvalifiserte arbeidere med fag- eller svennebrev, samt å motvirke økonomisk kriminalitet.

Ifølge regelverket skal statlige myndigheter kreve bruk av lærlinger for kontrakter verdt minst 1,1 millioner kroner eksklusiv merverdiavgift og med varighet over tre måneder. Fylkeskommunale og kommunale myndigheter skal kreve bruk av lærlinger for kontrakter med en verdi på minst 1,75 millioner kroner eksklusiv merverdiavgift og med varighet over tre måneder.

Evalueringen viser at det har vært en vesentlig økning i antall læreplasser i privat sektor etter 1. januar 2017. Imidlertid tyder analysene på at utviklingen i antall læreplasser sannsynligvis også er påvirket av andre tiltak enn lærlingklausulen. De fleste bedriftene som har svart på spørreundersøkelsen oppgir at de ville hatt like mange lærlinger som de har i dag, også uten krav om lærlinger i offentlige kontrakter.

Evalueringen viser at krav om lærlinger stilles i under halvparten av utlysningene. Dette forklares i rapporten med to forhold. For det første at klausulen trer i kraft over en fastsatt terskelverdi, og for det andre at det ikke er synliggjort hva som menes med «særlig behov for læreplasser innen bransjen» som skal utløse lærlingklausulen.

Evalueringen viser også at kravet om lærlinger i kontraktene i liten grad følges opp med kontroll. Dette innebærer at bedrifter med stor sannsynlighet kan unnlate å oppfylle lærlingekrav i kontrakter med offentlige oppdragsgiver uten at dette får konsekvenser.

SRY mener innføring av lærlingklausul sammen med andre seriositetskrav i arbeidslivet, har skapt flere læreplasser. Rådet mener at utdanningsmyndighetene må følge opp og videreutvikle ordningene. I tillegg til lærlingklausulen er tiltak som HMSREG (informasjonssystem som er utviklet for å motvirke arbeidslivskriminalitet og sosial dumping) og ulike tiltak mot arbeidslivskriminalitet positive for å luke ut useriøse virksomheter, noe som igjen genererer flere seriøse virksomheter i bransjene og flere læreplasser.

SRY mener det er potensiale til å øke antall lærlinger dersom det foretas forbedringer i lærlingklausulen. Klausulen er et nyttig virkemiddel for å skaffe flere lærlinger, men har ikke utfyllt sin rolle. Det finnes store regionale forskjeller i bruk, og det er avgjørende viktig at det føres kontroll med ordningen. SRY mener også det bør vurderes å innføre skjerpede seriositetskrav i offentlige anbud, herunder krav om fagkompetanse i utførende ledd. For offentlige anskaffelser under en gitt terskelverdien må det utarbeides kriterier for seriositet («Lille-Doffin»).

Vedtak

Basert på diskusjonen utarbeider fagansvarlig i SRY i samarbeid med representantene Per Schau og Aina Helen Bredesen forslag til brev til KD om saken. Brevet sendes rådsmedlemmene for innspill/ kommentarer før oversendelse til KD.

SRY sak V5-1-21 Invitasjon til deltagelse i referansegruppe for modulforsøket

Kompetanse Norge har ansvar for å lede forsøket med modulstrukturert opplæring for voksne, både på grunnskolens og videregående opplærings nivå. Forsøket varer fram til 31.07.2023 og følges av et forskningsmiljø oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

Modulforsøket er omfattende, komplekst og ambisiøst. Som et ledd i kvalitetssikring av arbeidet er det derfor etablert en styringsgruppe for forsøket, og videre er det besluttet å oppnevne en referansegruppe som kan bidra med kompetanse på viktige områder, innenfor deler av forsøket eller forsøket som helhet.

På denne bakgrunn ønsker Kompetanse Norge at Utdanningsdirektoratet ber Samarbeidsrådet foryrkesopplæring (SRY) om å oppnevne en representant til referansegruppen for Modulforsøket.

Vedtak

SRY oppnevner to representanter til styringsgruppa. Aina Helen Bredesen og en representant fra Utdanningsforbundet som har erfaring fra voksenopplæringsfeltet.

3. Behandling av diskusjons og orienteringssaker

SRY sak D1-1-21 Fellesfagenes plassering i yrkesfaglige utdanningsprogram.

Fra skoleåret 2020–2021 ble fag- og timefordelingen for fagene norsk og engelsk i yrkesfaglige utdanningsprogram endret. Endringen består i at engelsk i sin helhet er lagt til Vg1 og norsk til Vg2 for yrkesfaglige utdanningsprogram.

Elever som følger ordinær fag- og timefordeling, skal dermed ha:

- 140 timer engelsk på Vg1 og ingen timer engelsk på Vg2.
- 112 timer norsk på Vg2 og ingen timer norsk på Vg1.

SRY har fått tilbakemeldinger om at det er svært uheldig at elever mister progresjonen og får hull i både engelsk og norskopplæringen. Elevene har ingen engelskopplæring på Vg2, noe som er uheldig for flere utdanningsprogram der engelsk er et sentralt fag i læretiden. Videre er det uheldig at elever på Vg1 ikke får opplæring i norsk. Mange elever har svake norskkunnskaper fra ungdomskolen, og er i en sårbar situasjon ved overgang til videregående opplæring. Fravær av opplæring i norsk på Vg1 er derfor svært uheldig.

SRY er bekymret for fellesfagenes plassering i yrkesfaglige utdanningsprogram og mener utdanningsmyndighetene bør ta initiativ til en erfaringsgjennomgang av fagenes plassering sammen med partene i arbeidslivet og fylkeskommunene. SRY anbefaler at problemstillingen drøftes i den kommende stortingsmeldingen om videregående opplæring.

Vedtak

SRY er bekymret for at fellesfagene engelsk i sin helhet er lagt til Vg1 og norsk til Vg2 for yrkesfaglige utdanningsprogram. SRY anbefaler at det innhentes erfaringer med omleggingen, og at Kunnskapsdepartementet tar initiativ til en gjennomgang av fellesfagenes plassering på Vg1 og Vg2 sammen med fylkeskommunene og partene i arbeidslivet.

SRY sak D2-1-21 Kryssløp fra Vg1 studiespesialisering til alle Vg2 yrkesfag – foreløpige erfaringer.

Ordnningen med overgang for elever fra Vg1 studiespesialisering til Vg2 yrkesfag, også kalt kryssløp, ble iverksatt fra skoleåret 2018-2019. Ordnningen gir elever fra Vg1 studiespesialisering mulighet til å gå over til Vg2 yrkesfag og fullføre videregående opplæring på normert tid.

NIFU har i perioden mai til september 2020 hentet inn erfaringer med ordningen på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet. Håkon Høst la frem rapporten Kryssløp fra Vg1 studiespesialisering til alle Vg2 yrkesfag.

Det er kun 6 fylkeskommuner som har gitt tilbud om kryssløpet, hvorav en ikke igangsatte på grunn av lav søkning. De som ikke har opprettet tilbudet begrunnet det i manglende etterspørsel. Det var kun 58 elever med i ordningen noe som kan skyldes liten oppmerksomhet mot tilbudet. NIFU begrunner den lave deltagelsen med to forklaringsmodeller: Lav etterspørsel og mangel på informasjon.

SRY konkluderer med at det til nå har vært lav deltagelse i ordningen og at dette ser ut til å skyldes manglende etterspørsel og informasjon om ordningen.

Vedtak

SRY tar informasjonen til orientering.

SRY sak D3-1-21 KD informerer om saker og prosesser innenfor fag- og yrkesopplæringsfeltet

- ✓ Status for meldingsarbeidet
- ✓ Arbeidsgruppe - fagbrev som elev
- ✓ Utdanningsløftet
- ✓ Koronasituasjonen – Aktuelle tiltak

Status for meldingsarbeidet

Meldingsarbeidet er inne i avsluttende runde. Planen er å legge frem meldingen for stortinget før påske slik at den blir behandlet før sommeren 21.

Arbeidsgruppe - fagbrev som elev

Det ble avholdt oppstartsmøte i arbeidsgruppe i slutten av januar 21.. Nytt møte i arbeidsgruppen 17. februar der temaer som varighet, tidspunkt for oppstart av Vg3 tilbudet skal drøftes. SRYs medlemmer i arbeidsgruppen vil orientere SRY om utviklingen i arbeidet.

Utdanningsløftet

Utdanningsløftet er regjeringens tiltakspakke sett i lys av koronasituasjonen med tiltak på alle

nivåer og midler til ulike bransjeprogram. Det er avsatt 2,5 milliarder kroner til utdanningsløftet i 2021. Eksempler på tiltak rettet mot fag- og yrkesopplæringsfeltet er økt lærlingtilskudd, tiltak for at avgangskull skal fullføre, modulstrukturert opplæring, ekstra tilskudd til lærlinger som står i fare for å falle fra samt fagbrev som elev.

Koronasituasjonen – Aktuelle tiltak

Kunnskapsdepartementet følger utviklingen i koronasituasjonen og vil fortløpende vurdere nye tiltak for å stimulere til fortsatt inntak av lærlinger og fullføring av opplæring. SRY vil være en sentral samarbeidspartner i utformingen av nye tiltak.

Vedtak

SRY tar informasjonen til orientering.

SRY sak O1-1-21 Fagfornyelsen Yrkesfag – Status og fremdrift læreplaner Vg2 og Vg3.

Læreplanene for Vg2 og Vg3 yrkesfag har nå vært på høring. De faglige rådene har gitt innspill til direktoratet på høringssvarene som nå vurderes. For læreplaner Vg3 har de faglige rådene avgjørende innflytelse på det faglige innholdet. For å sikre denne prosessen har direktoratet i samarbeid med de enkelte faglige råd utarbeidet fremdriftsplaner for behandling og fastsetting av læreplanen frem mot vår/ sommer 2021. De faglige rådene deltar i fastsettingsmøtene for læreplaner Vg3.

Vedtak

SRY tar informasjonen til orientering.

SRY sak O2-1-21 Osnabrück og rådsanbefaling VET

[Osnabrück-erklæringen](#) er et nytt strategisk rammeverk for europeisk fag- og yrkesopplæring, etter- og videreutdanning og høyere yrkesfaglig utdanning for perioden 2020-2025. Den bygger på det som er oppnådd i den nesten 20 år gamle Københavnprosessen som Norge har vært en del av siden 2002 og som har vært en katalysator for å modernisere fag- og yrkesopplæringen i Europa. Erklæringen setter søkelys på at fag- og yrkesopplæringen må være robust og innovativ, samt tiltak for å skape en livslang læringskultur og viser bl. a til hvor viktig etter- og videreutdanning er i å bygge opp igjen Europa etter Covid 19. Erklæringen inneholder en rekke nye policytiltak bl. a for digitalisering og overgangen til en grønnere økonomi. Det europeiske utdanningsområdet (se årsrapport 2018) og internasjonal fag- og yrkesopplæring er også fokusert.

Osnabrück-erklæringen har etter høringen blitt et meget godt dokument for framtidens fagopplæring i Europa. Når det gjelder sammenhengen mellom erklæringen og rådsanbefalingen jf sak i ACVT vil SRYs internasjonale gruppe særlig påpeke at:

- politikkområdene og dokumentene er tenkt henge sammen og bygge på europeisk og nasjonal innsats–jf. [annex 1 i item 4](#)
- dokumentene tar opp i seg mer avansert digital teknologi enn undervisning via Zoom
- dokumentene tar opp i seg yrkeskonkurranser som en måte å utvikle fremragende yrkeskonkurranse på – WorldSkills og Euroskills er nevnt.
- støtte i europeisk utvikling kan hjelpe oss å nå mål raskere – jf. f eks diskusjoner av høyere yrkesfaglig utdanning
- nasjonalt ligger vi på ulike akser i innsats på disse målene og aksjonene – noen ligger vi godt an på – andre er vi i startgropen på
- sammenheng med Refernet-rapporteringen som allerede gjøres på policyutvikling er uklart når det gjelder rådsanbefalingen

- Refernet knyttes til nasjonale prioriteringer, men det fremgår ikke om rapportering ev på rådsanbefalingen kan tilpasses nasjonale prioriteringer
- Kunnskapsgrunnet fra andre land vil være tilgjengelig via CEDEFOP

Anbefaling

- Ut fra ovennevnte, vurderer vi at det er nok å konsentrere rapporteringen i Norge om relevante deler av Osnabrück-erklæringen, siden den også operasjonaliserer målene i rådsanbefalingen og dermed blir mer konkret å rapportere på.
- Siden Norge ikke har tilgang til «EU-midlene» knyttet til implementeringen, er det vanskelig å anslå konsekvensene p.t. av å forplikte seg å rapportere også på rådsanbefalingen.
- Siden det ikke følger med implementeringsmidler knyttet til Osnabrückerklæringen, bør vi i enda større grad bruke Erasmus-programmet nasjonalt.
- Partene forutsetter at «Open Method of Implementation» fortsatt må gjelde som prinsipp (som stadfestet i Osnabrück-erklæringen – både det og partene i arbeidslivets sterke rolle).

Vedtak

SRY slutter seg til arbeidsgruppens vurdering og tar saken til orientering.